

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
17 Nisan 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun bugüne kadar yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiği faaliyetler ile bundan sonra gerçekleştirmeyi planladığı çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin görüşme

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

17 Nisan 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK) saat 15.08'de açıldı.

Komisyonun bugüne kadar yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiği faaliyetler ile bundan sonra gerçekleştirmeyi planladığı çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüŐülecek başka konu bulunmadığından saat 16.43'te toplantıya son verildi.

17 Nisan 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.08

BAŞKAN: Çiğdem ERDOĞAN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Gamze TAŞCIER (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Pelin YILIK (Çankırı)

KÂTİP: Adalet KAYA (Diyarbakır)

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekilleri, değerli basın mensupları; her birinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçmiş bayramımız mübarek olsun, daha nice bayramlara inşallah hep birlikte duasıyla toplantımızı açıyorum.

28’inci Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı’nın 3’üncü Toplantısını açıyoruz.

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun bugüne kadar yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiği faaliyetler ile bundan sonra gerçekleştirmeyi planladığı çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin görüşme

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Gündemimizde Başkanlık sunuşları, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun faaliyetleri hakkında Komisyon üyelerimizin bilgilendirilmesi, Komisyonun gerçekleştirmeyi planladığı çalışmaların değerlendirilmesi hususları bulunmaktadır.

Değerli üyelerimiz, öncelikle 2024 Nisan ayı itibarıyla Komisyonumuzun yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler hususunda sizleri bilgilendirmek istiyorum.

Öncelikle yurt içindeki faaliyetlerimizden başlamak istiyorum. İlki, kadınların siyasete ve karar alma süreçlerine katılımının güçlenmesi bilgi paylaşımı toplantısı ve kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme semineriydi bildiğiniz üzere. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) Türkiye Ofisi tarafından 9-11 Kasım 2023 tarihleri arasında Sapanca’da, KEFEK üyesi milletvekillerine yönelik, kadınların siyasete ve karar alma süreçlerine katılımının güçlenmesi bilgi paylaşımı toplantısı düzenlenmiştir. Toplantıda, 2023 genel seçimleri kadınların siyasete katılımı açısından analiz edilmiş ve katılımın artırılmasına yönelik öneriler de sunulmuştur.

Yine, kadın politikacılar olarak hepimizi ilgilendiren bir konu olan siyasette kadına yönelik şiddet ve kadın siyasetçilere yönelik dijital şiddet meseleleri etraflıca gündeme gelmiştir.

12 Kasım 2023 tarihinde, yine Sapanca’da Komisyon üyelerimize kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme konusunda bir seminer programı düzenlenmiştir. Seminerde, bu alana ilişkin farklı ülke deneyimleri üzerine detaylı bilgiler paylaşılmıştır. Sapanca’da düzenlenen her iki programın da üyelerimiz için oldukça ufuk açıcı olduğu kanaatindeyim.

İkincisi, TÜRKPA Dönem Başkanlığı çatısı altında kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması ve kadınların güçlenmesi toplantısı idi. Türk Devletleri Parlamenter Asamblesinin 15’inci kuruluş yıl dönümünde, üye ülkelerin KEFEK muadili komisyonlarıyla birlikte, 22-23 Kasım 2023 tarihinde Antalya’da “Kadın-Erkek Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ve Kadınların Güçlenmesi” konulu uluslararası toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantı, üye ülkelerin KEFEK muadili komisyonlarının temsil edildiği ilk

toplantıdır. Böylece, ortak bir geçmiş ve kültüre sahip ülkelerle kadın sorunlarının çözümü noktasında bir araya gelme ve karşılıklı olarak deneyimlerimizi, çözüm önerilerimizi paylaşma şansı da yakalamış olduk. Bu yönüyle çok önemli bir etkinlik gerçekleştirdiğimizi de düşünüyoruz. Söz konusu toplantıda, Komisyonumuz ile Azerbaycan Aile, Kadın ve Çocuk İşleri Komitesi arasında ilk defa bir iş birliği protokolü de imzalanmıştır. Diğer ülkelerle alakalı benzer protokol çalışmalarımız da devam etmektedir.

Üçüncüsü, Türk Kadınının Seçme ve Seçilme Hakkının 89’uncu Yıl Dönümü Programı. Hepinizin bildiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde hep birlikte gerçekleştirmiştik. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Profesör Doktor Numan Kurtulmuş’un himayelerinde, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından 5 Aralık 2023 tarihinde Türk Kadınının Seçme ve Seçilme Hakkının 89’uncu Yıl Dönümü Programı düzenlenmiştir. Ayrıca, aynı gün Anadolu Ajansının çektiği fotoğraflardan oluşan “Gazze’de Kadın” konulu fotoğraf sergisi de açılmıştır.

Dördüncü programımız, yine Mecburi Göç ve Kadınlar Başta Olmak Üzere Doğurduğu Toplumsal Psikolojik Etkiler Uluslararası Sempozyumu idi. 26 Aralık 2023 Salı günü, Komisyonumuz ve Türkiye-Azerbaycan Dostluk İşbirliği ve Dayanışma Vakfı ortaklığında, Azerbaycan Türklerinin Batı Azerbaycan’dan mecburi göçe tabi tutularak sürülmesinin 75’inci yıl dönümü vesilesiyle “Mecburi Göç ve Kadınlar Başta Olmak Üzere Doğurduğu Toplumsal, Psikolojik Etkiler” konulu uluslararası sempozyum düzenlenmiştir. Sempozyumda göç ve kadın konusu Azerbaycan’da yaşanan örnekler üzerinden her yönüyle ele alınmıştır.

Yine beşincisi de gerçekten çok önemsedığımız Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı idi. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından, Ankara’da 6-7 Şubat 2024 tarihlerinde Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalıştayın açılış konuşmasını Başkan Yardımcımız, Kıymetli Vekilimiz Tuba Vural Başkanımız gerçekleştirmiştir.

Değerli üyelerimiz, yurt dışında gerçekleştirdiğimiz faaliyetlere devam etmek istiyorum. İlk olarak, Özbekistan’a seçim gözlem ziyareti yapmış olduk. 9 Temmuz 2023 tarihinde yapılan Özbekistan Cumhurbaşkanlığı seçimlerini izlemek üzere, gelen davet vesilesiyle uluslararası seçim gözlemcisi olarak Özbekistan’a bir ziyaret gerçekleştirdik.

Yine ikincisi, İngiltere çalışma ziyareti. 4-7 Eylül 2023 tarihlerinde Komisyon üyelerimizden müteşekkil bir heyetle İngiltere’ye bir çalışma ziyareti gerçekleştirdik. Ziyaret kapsamında, Birleşik Krallık Parlamentosu Avam Kamarası Kadın ve Eşitlik Komitesi, tüm partiler, parlamento grupları, Türkiye Başkanlığı ve Lordlar Kamarası temsilcileriyle görüşmeler yapılmıştır. İngiltere’de bulunan Türk iş kadınlarıyla görüş alışverişinde bulunulmuştur. Bunların içinde gerçekten çok önemli, başarılarıyla gurur duyduğumuz, çok iyi örneklerin olduğu kadınlar vardı; bunlardan bir tanesi de META Direktörüydü. Bir Türk hanımefendi Avrupa bölgesinden de sorumlu META Direktörü, bu vesileyle de tanışmış olduk. Ayrıca, Lordlar Kamarası milletvekillerinin Türkiye öngörülerinin otuz yıl öncesine ilişkin verilere dayandığını da şaşkınlıkla müşahade etmiş olduk. Dolayısıyla, Türkiye’ye çok uzun yıllar önce gelmişler ve Türkiye’nin hâlâ işte otuz yıl öncesinin Türkiye’si olduğunu düşünen oradaki değerli milletvekillerine, hem sosyolojik hem psikolojik hem coğrafi hem şehirleşme, kentleşme ve diğer başlıklarda Türkiye’nin geldiği noktaları anlatma imkânımız da oldu.

Üçüncüsü, Azerbaycanlı Kadınlar Forumu. 19 Ekim 2023 tarihinde Bakü’de merhum lider Haydar Aliyev’in 100’üncü doğum yıl dönümüne ithafen 6’ncı Azerbaycanlı Kadınlar Forumu düzenlenmiştir. Kadın haklarına ilişkin çeşitli başlıklarda oturumların düzenlendiği foruma Komisyon üyelerimizden müteşekkil bir heyet katılmış ve gerekli katkıyı vererek ülkemizi temsil etmiştir. Ayrıca, program

kapsamında KEFEK muadili komisyon ve ilgili bakanlıkların temsilcileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde, her iki ülkenin kadın alanında çalışan komisyonları arasında iş birliğinin geliştirilmesi üzerinde durulmuş ve karşılıklı deneyim paylaşımları yapılmıştır.

Dördüncüsü, İzlanda Küresel Forumu. İzlanda Hükümeti ve İzlanda Parlamentosuyla birlikte, Kadın Siyasi Liderler Örgütü tarafından 12-15 Kasım 2023 tarihlerinde İzlanda'da 6'ncı Reykjavik Küresel Forumu düzenlenmiştir. Bu zirveye siyaset, iş dünyası, sivil toplum, akademi, sanat ve medya dâhil olmak üzere tüm sektörlerden kadın liderler fikir ve çözüm önerileriyle katkıda bulunmuşlardır. Söz konusu zirvede davet üzerine Komisyonumuz temsil edilmiştir.

Bu toplantıda, başta karar alma mekanizmalarında kadın sayısını artırmakla ilgili konular olmak üzere kadın-erkek fırsat eşitliğinin her alanda sağlanmasına ilişkin görüş ve önerilerin paylaşıldığı toplantılar gerçekleştirilmiştir, ikili görüşmelerle de farklı ülke deneyimlerini dinleme fırsatı bulduğumuz çok faydalı bir toplantı olmuştur. Özellikle alanında çok başarılı işlere imza atmış bakanlar, milletvekilleri, sanatçılar ve sivil toplum temsilcilerinin bulunduğu bu toplantı, rol model kadınların sunum yaptığı etkili ve bilgilendirici bir paylaşım platformu hâline gelmiştir. Ben de forum genel oturumunda ülkemizi temsilen, son yirmi yılda kadınlarımız için her alanda yaptığımız mevzuat ve uygulama değişikliklerinden bahsederek, kadınlarımızın ülkemizde geldiği durum hakkında ayrıntılı bir bilgilendirme yaptım. Başta Filistinli kadınlar olmak üzere, dünya genelindeki mazlum ve masum, acı çeken kadın ve çocukların acılarına tüm dünya önünde bir kez daha dikkat çekmiş olduk bu toplantıda.

Bir diğer programımız da Almanya çalışma ziyaretiydi. Komisyonumuz üyelerinden oluşan bir heyetle. 16-20 Şubat 2024 tarihlerinde Almanya'ya bir çalışma ziyareti gerçekleştirdik. Ziyaret programı kapsamında, Almanya Federal Meclisi Başkan Yardımcısı Sayın Aydan Özoğuz, Parlamentodaki ilgili komisyonların başkan ve temsilcileri, iş insanları ve STK temsilcileriyle görüşmeler gerçekleştirdik. Bu toplantıda, çok samimi olarak söylemek isterim ki son on yılda yaptığımız çocuk ilkökul çağına gelene kadar yarı zamanlı çalışma, babalık izinleri, annelerimize verdiğimiz iki yıllık ücretsiz doğum izinleri, süt izni süresinin artırılması ve kadın girişimcilerle ilgili kadın çalıştıran işletmelere verdiğimiz destekler anlamında oldukça başarılı işlere imza atmış olduğumuzu da bir kez daha Almanya'da görmüş olduk. Almanya'nın kadın istihdamının artırılması ve çocuk bakımı alanlarında başarılı bir şekilde yürüttüğü çalışmaları yerinde görüp müşahade ettik.

Almanya ziyaretimizde Almanya'ya yerleşmiş vatandaşlarımızla buluşmalar gerçekleştirdik, bu buluşmaların çok etkili olduğuna heyetimize eşlik eden vekillerimiz de şahit oldular. Yaptığımız toplantı sonucunda, Almanya'da yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarının dinlenilmeye ihtiyacı olduğu ve bunu sık sık kendi aralarında da yapmaları gerektiği sonucu ortaya çıktı. Yıllara sâri aralarında var olan bazı iletişimsizlik problemlerinin de bu tür toplantılarla nasıl hızlıca giderildiğine yerinde şahitlik etmiş olduk. Bu buluşmalarda onların yaşadıkları sorunları dinledik, kimine orada çözüm ürettik, kimini de döndüğümüzde ilgili bakanlıklara iletmış olduk.

Ayrıca, Maarif Europe ve Yunus Emre Enstitümüzün ne kadar etkili kültürel çalışmalar yaptığını onların merkezlerini ziyaret ettiğimizde de görmüş olduk. Almanya çalışma ziyareti derken Müslüman Kadınlar Derneğinden bahsetmeden geçemeyeceğim. Bir Alman vatandaşı kadının başkanlık ettiği dernek, gerek kreşleri gerekse yatılı okuluyla birçok ülke vatandaşına hizmet vermekte, onlara dil eğitimleri, kreş hizmeti, okul sonrası ödev saati hizmeti başta olmak üzere birçok farklı alanda hizmet etmekte; kendilerine bu gönüllü hizmetlerinden dolayı bir kez daha buradan da teşekkür etmek istiyorum.

6'ncı Avrupa Parlamentosu 8 Mart Brüksel Toplantısı. Komisyonumuz, 7 Mart 2024 tarihinde Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonunca Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenen "Sporda Kadınlar" konulu komisyon toplantısına Avrupa Birliğine aday ülke sıfatıyla davet edilmiş ve Komisyon söz konusu toplantıya katılmak üzere Brüksel'e gitmiştir. Çalışma ziyareti, kıymetli AK PARTİ Tekirdağ Milletvekili Çiğdem Koncağül başkanlığında üyelerimizden müteşekkil bir heyetle gerçekleştirilmiştir. Ziyaret programı kapsamında Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Toplantısı'na katılım sağlanmış ve "Kadın ve Spor" başlığı altında ülkemiz tarafından son yirmi yılda yapılan yatırımlar ve başarılar hakkında bilgiler verilmiştir. Ben konuşmamı bitirince belki kendisi de tekrar bu konuyla ilgili söz almak ister.

7'nci Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu. Komisyon Başkan Vekillerimizin katılımıyla oluşan heyetimiz, 10-15 Mart 2024 tarihlerinde New York'ta düzenlenen Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun 68'inci Toplantısı'na Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla birlikte Türkiye Delegasyonu üyesi olarak katılım sağlamıştır. Kadının Statüsü Komisyonunun 68'inci Oturumu 11-22 Mart 2024 tarihleri arasında New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde gerçekleşmiştir. Oturumun öncelikli teması, yoksulluğun ele alınması, kurumların ve finansmanın kadın-erkek fırsat eşitliği perspektifiyle güçlendirilmesi yoluyla cinsiyet eşitliğine ulaşmanın hızlandırılması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Heyetimiz, genel kurul toplantılarının yanı sıra, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının düzenlediği yan etkinliklere de katılmıştır. Gazze'de devam eden savaşla ilgili olarak Times Meydanı'nda gerçekleştirilen Filistinli kadınlar için uluslararası sivil destek etkinliğine ve basın açıklamasına da iştirak etmiş olduk.

8'inci olarak, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Nüfus ve Kalkınma Programı... Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu kapsamında 10-12 Nisan 2024 tarihlerinde Norveç Oslo'da Nüfus ve Kalkınma Programı Eylem Programı'nın uygulanmasına ilişkin Uluslararası Parlamenterler Konferansı düzenlenmiştir. Konferansa Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerden 170 milletvekili katılım sağlamıştır. Komisyonumuz yapılan davet üzerine söz konusu konferansta Başkan düzeyinde temsil edilmiştir. Özellikle gençlerin siyasete katılımını arttırmak konusunda ülkemizdeki faydalı örnekler paylaşılmıştır. Diğer ülke deneyimleriyle birlikte bu vesileyle de nüfus ve kalkınma konusunda Komisyonumuzu Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunun muhatap komisyonu hâline getirdiğimizi de eklemek isterim.

Değerli üyelerimiz, Komisyonumuz, ülkemize gelen, ortak çalışma alanlarımızın olduğu yabancı heyetleri de kabul etmektedir. Bu kapsamda, Sırbistan Ombudsmanlığı, Gürcistan Ombudsmanlığı ve Birleşmiş Milletler Kadın Biriminin temsilcileri Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda kabul edilmiştir ve bundan sonraki çalışmalarımız da hız kesmeden devam edecektir. Bu çerçevede, önümüzdeki toplantılarda, ilk toplantımızda da görüştüğümüz üzere kıymetli bakanlarımızı davet ederek kendi çalışma alanlarıyla ilgili sunumlar dinlemek ve onlara da sorularımızı yöneltmek istiyoruz. Bu anlamda Komisyonumuza yapılabilecek sunumlar kapsamında Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi farklı bakanlıklar önümüzdeki günlerde de Komisyonumuza davet ediyor olacağız. Sizlerin bu anlamda eklemek istediği, "Şu bakanlığın özellikle şu kısmı da bize hitap ediyor." dediği başka bir bakanlık varsa lütfen onu da bizimle paylaşırsanız memnun oluruz. Bakanlarımızdan, kendilerinden kadının güçlendirilmesi ve fırsat eşitliği kapsamında faaliyetlerini ve projelerini dinlemek istiyoruz. Bakanlarımızla yapacağımız toplantıyı çok önemseyeceğimizi de bildirmek isterim. Sebebi şu ki: Bizler bakanlarımıza kendi bakanlıklarında kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik ne tür faaliyetler yaptıklarına ilişkin 20 soru soruyoruz ve bu sorulara hazırlanmanın bile bu anlamda bakanlığı da bir "check" etmek açısından önemli de bir perspektif olduğu kanaatindeyim. Komisyonumuza yapacakları

sunumda sorduğumuz sorulara cevap verirken bu konularda ne kadar çalışma yaptıklarını ve hangi konularda eksik olduklarını bir kez daha böylelikle de görmüş olacaklar. Sorularımız da burada yani belki 20'sini okumak zor olur ama sizlere, makamlarınıza yollarız hangi soruları soruyoruz. Birkaç tane örnek yazmış arkadaşlar, onları sizinle paylaşayım: “Bakanlık merkez ve taşra teşkilatlarınızda kaç kadın çalışan var, kaç kadın şube müdürü ve üstü kadın yöneticiniz var? Bakanlığınız bünyesinde kaç kreş var ve bu kreşlerin kapasitesi ile personel sayısı uyumlu mu? Bakanlığınızın kadın-erkek fırsat eşitliğine yönelik stratejik plan ve programı var mı, var ise bunun ne kadarını gerçekleştirdiğinizi bir sonraki yıl nasıl denetliyorsunuz?” gibi böyle 20 tane gerçekten çok stratejik soru var. Arkadaşlarımız size yollayacak, ben de WhatsApp gruptan tekrar sizlere yollamış olurum. Mesela, “Çalışanlarınızın çocuklarına yönelik emzirme odalarınız veya alt değiştirme odaları var mı?” gibi böyle çok ayrıntılı sorular mevcut.

Ayrıca, kadına yönelik dijital şiddet, yapay zekâ, kadın ve medya, kadın ve çevre, kadın dostu şehirler, bu alanlarda iyi uygulama örnekleri gibi farklı konularda tematik sunumları dinleyeceğimiz toplantılar düzenlemeyi planlıyoruz.

Komisyonumuzun dış ilişkiler faaliyetlerine de yine hız kesmeden devam edeceğiz. Bu anlamda, kasım ayında düzenlediğimiz ve sizlerin de katıldığı, TÜRKPA üyesi ülkelerle düzenlediğimiz programın benzerini Balkan ülkeleriyle de düzenlemeyi planlamaktayız. Yine, Azerbaycan’la kurduğumuz ikili mutabakatı diğer ülkelerle de kurma noktasında çalışmalarımız var. Ayrıca Portekiz-İspanya-Türkiye; İtalya-Macaristan-Türkiye gibi üçlü iş birliği toplantıları için de girişimlerde bulunmuş bulunmaktayız.

Özellikle dikkatinizi çekmek istediğim, üstünde de çalışmayı planladığımız en önemli konulardan bir tanesi -aslında biraz da bahsettim- 2071 hedeflerine ulaşması, ülkemizin dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisine girmesi için, başta kız çocukları olmak üzere gençlerin bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarına yönlendirilmesi önceliklerimiz arasında. Eğitim öğretim politikalarının bu temelde yapılandırılması, kız çocuklarımızın ve kadınlarımızın -genelde biliyorsunuz biz buna STEM diyorduk, STEM diye kısaltıyorduk, aslında İngilizce kısaltmasıydı, uzman arkadaşlarımız onu Türkçeleştirmiş, güzel de olmuş; BTMM, bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik- BTMM alanlarına en yüksek katkılarının sağlanması, devletimizin BTMM alanlarında rekabet edebilirliğini artıracaktır. Bu nedenle bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında sadece insan yetiştirmek değil, yetiştirdiğimiz insanların bilgi ve emeklerini ülkelere ve milletlerine sunabilmeleri şart ve imkânlarını da sağlamak en önemli önceliklerimizden bir tanesi. Bu anlamda da önümüzdeki süreçte ayrıntılı bir rapor da hazırlayıp bu alanı da çalışıyor olacağız.

Çok teşekkür ediyorum.

Böyle hızlıca geçmiş oldum ki benden daha çok söz sizlere kalsın diye ama yapılan her şeyi de şöyle bir özetlemek istedik.

Bu programlara katılan milletvekillerimiz var. Farklı programlara, her partinin biliyorsunuz kontenjanı var, biz tekliflerimizi sunuyoruz, partiler de isimlerini bizlere sunuyor. Dolayısıyla aramızda bu bahsettiğim toplantılara eşlik etmiş kıymetli milletvekillerimiz var. Eşlik ettikleri toplantılarla alakalı katkı sağlamak isterlerse bu anlamda katkılarınıza açık olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bakanlarla alakalı yapacağımız toplantılar ve sonrası çalışma alanımızla alakalı da katkı vermek isteyen milletvekillerimiz vardır eminim ki, söz sizde.

Teşekkür ediyorum.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Evet, Sayın Başkanım, inşallah toplantımızın öncelikle hayırlara vesile olmasını diliyorum ben de.

Sizlerin de bilgisi dâhilinde KEFEK komisyonu olarak, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak 7 Mart 2024 tarihinde Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği Komisyonunca Belçika'nın başkenti Brüksel'de düzenlenen "Sporda Kadınlar" konulu komisyon toplantısına Avrupa Birliğine aday ülkeler arasındaki statümüzle katılım sağlayarak buradaki toplantıya heyetimizle birlikte iştirak ettik. Heyetimizi sizlerin de bildiğiniz üzere paylaşmak isterim ki Fatma Serap Ekmekci, AK PARTİ Kastamonu Milletvekili; Ayça Taşkent, CHP Sakarya Milletvekili ve Ayşe Sibel Ersoy, MHP Adana Milletvekili olmak üzere 4 kişilik bir heyet olarak gittik. Heyet Başkanı olarak katıldığımız komisyon toplantısına 22 ülkeden gelen milletvekilleri vardı ve burada Türkiye olarak bizler de Türkiye'deki kadınlarımızın spordaki başarılarından bahsederek orada kadının spordaki yerini, Türkiye'deki yerini dile getirmiş olduk ve yanı sıra yine Türkiye'de kadın sporcuların yaşadığı sıkıntılardan bahsederek toplantıyı nihayete erdirdik. Ben Komisyon üyelerimize ve heyetimize orada gösterdikleri birlik, beraberlik ve dayanışma içerisinde geçen çalışma için bilahare teşekkür etmek istiyorum. Sizlere de bizlere böyle bir fırsat verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Toplantımızın tekrar hayırlara vesile olmasını diliyorum Başkanım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum Başkanım, emeklerinize sağlık hem sizin hem de tüm heyetimizin.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Pardon, KEFEK çalışanı uzmanlarımıza da bilahare teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet, uzmanlarımızın da çok emeği geçiyor, sağ olsunlar.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Evet, çok emekleri geçti, sağ olsunlar.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Mikrofonu yanan var mı? Ben göremiyorum, özür dilerim.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Evet, buradan.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun Sibel Hanım.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Yine bir arada olmak çok güzel.

Ben de aslında Çiğdem Hanım'ın bahsettiği toplantıdan bahsetmek istiyorum. Ben o toplantıya katıldıktan sonra spordaki bizim kadın olarak varlığımızı aslında düşünmeye başladım. Bizim de şu anda büyük başarılar elde eden kızlarımız var. Onlara biz gereken desteği verebiliyor muyuz? O toplantıda işte tacizden çok bahsedildi ve yine sporda da erkek ve kadın ayrımcılığından çok bahsedildi. İşte, bizim ülkemizde durum ne, biliyor muyuz? Bakanlar hep erkek oluyor sporda. Spor deyince akla erkekler geliyor. Acaba Spor Bakanını bir kereye mahsus olarak...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok kereye mahsus da olur.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – ...ya da başarısını gözlemleyerek bundan sonra kadın bir bakan önerimiz olabilir mi? Belki bunu Sayın Cumhurbaşkanına iletmek uygun olabilir.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Spor Bakanımızı da o zaman sunum için buraya davet ediyor olalım.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Çok iyi olur.

Sporda başarı gösteren kızlarımızın da mutlaka sorunları var. Biz acaba o sorunları ne kadar biliyoruz, ne kadar ilgilenebiliriz ve ne kadar katkı sunabiliriz? Bunu da gözlemlemek belki KEFEK'in çalışması açısından çok önemli olabilir diye düşünüyorum.

Tabii, şunu hiç unutmamak gerekiyor: Bizim bu kadın-erkek cinsiyet eşitsizliğini eşit duruma getirebilmemiz erkeklerin bizi anlamasıyla olacak. Bu konuda burada tartıştığımız konu hep kadınlarla ilgili ama buna erkekleri nasıl dâhil edebiliriz; onu da belki bir anlamda düşünmemiz gerekiyor.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Azınlıkta olsak da buradayız.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Daha çok katılımcıyla.

İşte, o toplantıda şeyden de bahsettiler hani ücret anlamında; erkek sporcu ile kadın sporcu arasında yani bütün sektörlerde olduğu gibi o sektörde de böyle bir sorun var. Belki buna da bir çözüm getirebiliriz diye düşünüyorum. Ben birçok not almıştım.

YASAMA UZMANI GÖKALP İZMİR – Vekilim, bununla ilgili, bağlantılı olarak dünyanın en zengin ilk 100 sporcusundan birisinin bile kadın olmadığını söylediler yani Serena Williams dâhil olmak üzere.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Evet.

Çok önemli derecede tartışılan bir konu vardı cinsel tacizle alakalı. Bizim ülkemizde bu sorun ne acaba?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – “Sporcu cinsel suç” ifadesinden bahsediyorsunuz değil mi?

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Evet.

Felaket yani bütün dünyanın sorunu. Yani ben o toplantıya gidince biz sporda hiçbir varlık gösteremiyormuşuz gibi bir algı oluştu bende. Onun için belki ilgilenmemiz gereken bir alan olabilir. Belki de gerçekten bir kadın bakan çok çok iyi olabilir.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Bakan Yardımcımız var.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Sporda mı?

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Evet, sporda Bakan Yardımcımız var.

ELİF ESEN (İstanbul) – Bakan olması çok daha farklı bir algı oluşturur.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Bakan istiyoruz.

Belki de ilk toplantıya hani Gençlik ve Spor Bakanını çağırmak iyi bir adım olabilir.

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim.

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) – Ben aynı geziyle ilgili...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli Vekilim, çok teşekkür ediyorum.

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) – Affedersiniz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli vekilimin konuşmalarından şunu anlıyorum: Ben o toplantıda yoktum, heyet başkanımız da Çiğdem Hanım’dı. Spor Bakanımızı da mutlaka heyetiyle birlikte burada ağırlamamız, lazım onu da eklemiş olduk böylelikle.

Buyurun Kıymetli Vekilim.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Çok özür diliyorum, not almışım, mesela Olimpiyat Komitesinde kadın temsili yüzde 40 olmalı diye. Belki bu komitelerde de kadınların daha çok katılmasıyla alakalı bir girişimimiz olabilir. Hatta önümüzde Paris’te bir olimpiyat olacak. Hani o komitede kadınların daha çok olması...

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Paris Olimpiyat Oyunları’nda 627 oyuncudan 300 katılım olacak zaten, bu tespit yapıldı yani yüzde 50’ye yakını kadın. O bilgiler bizde var, orada da dile getirdim hatırlıyorsanız. Paylaşmış olalım.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Evet.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – O yönetim komitesiyle ilgili konudan bahsediyor Değerli Vekilim.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Ben yönetim komitesinden bahsediyorum, evet.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Yönetim komitesinde belki daha fazlası yapılabilir.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – O çok değerli bir şey. Neden? Çünkü yani birçoğumuz...

Özür diliyorum, ben birdenbire söze girmiş oldum ama bir cümleyle sadece tamamlayayım. Kadın siyasetçi sahada neden farklı oluyor? Çünkü vatandaş kadın olduğunda yani sokulup hemen bir derdini anlatabiliyor ama bir erkek siyasetçiye aynı yaklaşımda bulunamıyor. Şimdi, orada bu kadar kadın sporcumuz varsa bu komitelerde eğer yeterli temsil oranı kadın yöneticilerde olmadığında, ben inanıyorum, hangi eğitim seviyesinde olursa olsun, o komitedeki erkeklerle o duyguları yeteri kadar paylaşamazlar. Vekilimin temas ettiği konu önemli, komite düzeyinde bir temsiliyetten bahsediyor.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Ben orayı anladım zaten, ona cevaben yani şu an komitede eğer hiç bayan yoksa... Ki bilmiyoruz, belki araştırılması gereken bir konu olabilir, bunu sorarız, öğreniriz, teyit ederiz. Buna rağmen 627 kişinin 300'ünün kadın olması önemli bir katkı ve gelişme; büyük bir başarı diye düşünüyorum. Komiteye bayan da koyarsak bu sayıyı herhâlde 500'e falan çıkarırız diyebiliriz.

Teşekkür ediyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ben de söz almak istiyorum ama Ayça Hanım daha önce...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Ayça Hanım'da katkısını yapsın çünkü seyahatteki milletvekillerimizden.

Buyurun Sayın Taşkent.

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) – Çok güzel bir çalışma yaptık arkadaşlarımla beraber. Teşekkür ediyorum hepsine tekrar.

Ben farklı bir konuyu gündeme getirmek istiyorum hatta şeyin işleyişi hakkında, bu konu hakkında bilgim olmadığı için sormak istiyorum. Örneğin, biz oraya gidiyoruz, heyet başkanımız var ve bir konuşma yapılıyor heyetimizin adına ama o konuşmanın içeriği hakkında o gün, orada anca öğrenebiliyoruz. Bu içerik bizlere önceden verilemez mi? Bizim katkılarımız istenemez mi? Bununla ilgili bilgi almak istiyorum sadece. Örneğin, mesela, orada konuşmalar bittikten sonra sporcu olduğumu, eski bir sporcu olduğumu söylediğim zaman "Siz de konuşsaydınız." denildi. Bizim konuşma hakkımız... Sizin haricinizde, karar verilen kişinin haricinde diğer üyelerin konuşma hakkı olabiliyor mu? Bunları öğrenmek istiyorum ben.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Şimdi, Başkanım, ilk defa katıldığımız bir toplantıydı. Siz de biliyorsunuz, bu format...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Şöyle: Bence konuşmalar önceden yollanıp katkı alınabilir. Bu iyi bir fikir açıkçası. Şimdi, yurt dışı programlarında şöyle bir handicap yaşıyoruz: Bize bir format yollanıyor, gittiğimizde başka bir formatla karşılaşabiliyoruz ve genelde aslında, gittiğimizde biraz toplantının formatına göre herkes söz alabiliyor, herkes orada spontane bir şekilde sohbetin ya da toplantının içeriğine göre söz alıyor ama bazı toplantılar aşırı katı; mesela, sadece başkana davet geliyor ve sadece, işte, üç dakikaya bir saniye bile ekleyemiyorsun gibi, öyle katı formatlar da var. Mesela, İzlanda öyleydi ya da en son katıldığımız Birleşmiş Milletler çok katı. En son katıldığımız Oslo'daki toplantı da aslında ona benzer bir toplantıydı ama bazı toplantılarda herkes katkı sağlıyor. Dolayısıyla biz ihtimalli olarak önden paylaşabiliriz, iyi fikir.

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) – Yani güzel olur, katkıları olabilir.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Kesinlikle.

Çok teşekkürler.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Belki ona göre konuşma hazırlar, konuşsa da konuşmasa da.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Orası ilk defa katıldığımız bir toplantıydı ya o yüzden...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Biz, tabii, geneli itibarıyla...

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) – Orası için değil, bir genel usul anlamında sordum nasıldır diye, bilmediğim için onu öğrenmek istedim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Mesela Almanya toplantımızın bir kısmında tek ben sunum yaptım, bir kısmında herkes konuştu çünkü herkese soru geldi yani o, gittiğimiz ülkenin biraz formatına göre, biraz içeriğine göre değişiyor ama şunu yapabiliriz: En azından, işte, Başkanın konuşması önden yollanıp katkı alınabilir.

Çok teşekkürler.

Buyurun Sayın Esen.

ELİF ESEN (İstanbul) – Benim aslında Ayşe Hanım’a da katkım olabilir, önce o katkımı söyleyeyim, ondan sonra sayın vekilimizin görüşlerine katkı sağlayayım.

Şimdi, burada şöyle bir usul izlenmesini teklif edebilirim ki bizlerin de belki giden heyetin dışındaki arkadaşlarımızın da uzmanlık alanına girebilir bu konu. Kim başkanlık edecekse heyete ve konuşma sınırları dâhilinde hangi konular olacaksa önceden sizin WhatsApp grubundan bize toplantı gündemiyle ilgili bilgi vermeniz ve “Bu konuyla ilgili görüş ve önerileriniz varsa tarafımıza iletmeniz rica olunur.” şeklinde bir davetinizin olması KEFEK grubunun katılımcı ruhunun desteklenmesi anlamında önemli, herkes farklı fikirlerle destek sağlayabilir. Çünkü konuşma bazen son gece geç saatlerde netleşebiliyor, bazen sabah erken çıkabiliyor ama bu usul sanki daha istişare odaklı, ortak akli devreye geçirecek bir sistem olarak KEFEK’te işlerse iyi olur diye önereyim ben.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok iyi fikir. Bunu aldık, not ettik, bunu da uygulayalım.

ELİF ESEN (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Diğer bir konu da elbette, sporcu sayısının, kadın sporcu sayısının yüksek olması bir değerdir ancak diğer bahsedilen konu, Sema Hanım’ın bahsettiği konu apayrı bir şey. Bizim KEFEK komisyonunda uzun yıllardır konuştuğumuz, kadının karar mekanizmalarında, karar ve yönetim mekanizmalarında var olması ve verilen kararlara, stratejilere, politikalara etkili katkı sağlaması apayrı bir şey. Onun için komitede kadın sayısının 1 bile değil yani yarıya yakınının -tolere edilebilir oran yüzde 35 olabilir- 10 kişiye 3’ünün, 4’ünün kadın olması oradaki kadın sporcularımızın haklarının korunması, tacize karşı önlemlerin alınması ve bunun gibi pek çok konuyla ilgili kadın bakış açısıyla oraya katkı sağlanması apayrı bir konu ve çok önemli diye düşünüyorum. Mutlaka KEFEK komisyonu bununla ilgili bir görüş, yaptırım, elimizden ne geliyorsa bununla ilgili çalışma yapmalı diye de bir ikinci önerimi de sunmuş olayım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum Değerli Vekilim. Her iki öneriniz de bizim için çok kıymetli. İlki zaten bizimle alakalı, onu çok kolay organize ederiz. İkincisinin de tablosunu görebilmek açısından Spor Bakanımızı bir davet edelim. Açıkçası, benim de çok yakın vâkıf olduğum bir alan değil spor alanı. Tahmin ediyorum ki birçoğunuz da benimle aynı durumdasınız. Dolayısıyla, Sayın Bakanımızdan bu anlamdaki durumu ortaya koyması için bir sunum isteyelim.

Çok teşekkürler.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Sayın Başkanım, belki örnek olabilmek açısından da yani bu olimpiyatlarda kadın yöneticilerin yüzde 40 oranında temsil edilebilmesi konusunu bir erkek olarak destekliyorum. Hani direkt oraya yaptırımımız yok ama biz örnek olabilir miyiz, belki KEFEK heyetlerinde de yüzde 30, yüzde 40 civarında erkek temsilini biz yaparsak model olarak oraya bir örnek olabiliriz gibi düşünüyorum. (Gülüşmeler) Ya, bunun da bir fırsat eşitliği kısmında, kadın-erkek fırsat eşitliği kısmında erkeklerin de bir fırsat eşitliği konusunu....

ELİF ESEN (İstanbul) – Sayın Vekilim, o zaman bunun bir bağlayıcılığı olur, diğer komisyonlarda da kadınlarla ilgili emsal teşkil eder.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Olmalı yani evet.

Yani, biz Olimpiyat Komitesindeki heyetin bile oransal bir şeyini buradan hedefliyorsak bizim hiç olmazsa Komisyon olarak burada ne kadar adil davrandığımızı gösterebilmek açısından da belki kayıtlara geçsin diye bu saptamayı da yapmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Kıymetli Vekilim, çok teşekkür ediyoruz. Lakin Komisyonumuzdaki erkek sayısını artırabilmemiz için -komisyonlar, biliyorsunuz, taleple oluşuyor- erkek vekillerimizin bu komisyonu talep ediyor olması lazım.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Heyetler açısından yani sporcularda bir problem yok, yarıya yakını kadınlardan oluşuyor ama heyetin içindeki oranı arttırmaya yönelik karar mekanizmalarında böyle bir hedefimiz olduğu için ben burada sembolik de olsa bir belki örnek model oluşturmak açısından diye öneri getirmiş oldum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Yani en azından ben de erkeklerin fırsat eşitliğini savunuyor olmak açısından kendimi vicdanen rahatlatmak istiyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkürler.

ELİF ESEN (İstanbul) – Sayın Başkanım, vekilimizin teklifi çok kıymetliydi. Ben de karşı teklifimin de kayıtlara geçmesini öneriyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Hepsini kayıt altına aldık değerli arkadaşlar.

ELİF ESEN (İstanbul) – Çünkü kadın başvurusu muhtemelen olacaktır. Diğer komisyonlarda da bu, yüzde 35’e 65 oranının korunması ne güzel olur. Keşke öyle bir şeyi de başlatabilsek.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Komisyonlarda yapamayabiliriz ama heyetlerde bunu bence yapabilmek daha mümkün.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Başka söz almak isteyen vekilimiz var mı?

Buyurun.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) – Kıymetli Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben de bütün bu söylenenlere ek olarak -hepsine katılıyorum- aynı zamanda, inceleme gezisinden döndükten sonra Kastamonu’da olanlardan bahsetmek istiyorum. Özellikle dönüşümüzde spor kulüpleri geldiler, görüştük, onlarla bir toplantı yaptık ve orada da şunu gördük ki spor kulüplerimiz bu noktada, Avrupa Birliği projeleri yapma noktasında çok eksikler. Hemen bir toplantı yaptık hatta şimdi döndüğümüz zaman tekrar yapacağız. Projelerin nasıl yapılması gerektiğine, hangi konuların işlenmesi

gerektiğine dair bir toplantı daha yapacağız. Özellikle kız çocuklarının bu noktada daha çok eğitilmesi ve geliştirilmesi için spor kulüplerinin Avrupa Birliği projelerine ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. O nedenle de Kastamonu’da bir farkındalık oluştu, ben bunu paylaşmak istiyorum, hem başka illere de belki örnek olur çünkü biz yapmadığımızı fark ettik. Bu nedenle güzel bir çalışmaya da vesile oldu yani biz sporu tabana yaymak için bu noktada var gücümüzle çalışıyoruz.

Özellikle “Kadın takımlarımıza dair projelere destek vermeliyiz.” kararını aldık. Kız çocuklarımızın, çocuklarımızın hepsinin özellikle gelişimi, kötü alışkanlıklardan korunması, sosyalleşmeleri, disiplinli olmaları için -her yönden bu noktada çalışıyoruz, bize böyle bir katkısı oldu.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Aslında buradan şu sonuca da varmış oluyoruz: Bazen kendi çok odak noktamızda olmayan konular olsa da bir çalışma grubunun içinde yer aldığımızda ve bazen biraz daha geniş bir vizyonda, belki, işte, birçok ülkenin katıldığı, daha dünya vizyonunda bir tablo gördüğümüzde, geri döndüğümüzde kendi şehirlerimize de katkı sağlayabiliyoruz. Ben sizi tebrik ediyorum Serap Vekilim, ne güzel yapmışsınız, bize de örnek oldu, çok teşekkür ediyoruz.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) – Sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – İzlanda’daki programda A Millî Kadın Basketbol Takımı heyetiyle bir araya geldik, onların maçı vardı; aslında tevafuk oldu, bizim planımızda yoktu. Biz gittiğimizde, orada Norveç Büyükelçiliğimiz söylediğinde, İzlanda-Türkiye maçıydı dolayısıyla o maça eşlik ettik ve şunu gördüm: Gerçekten hani birbirimize biraz mesafemiz kalmış, onları biraz daha yakından tanıyor olmamız çok önemli. Meclise davet ettik, inşallah, Komisyon olarak hep birlikte bu Millî Takımı’mızda ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyarız. Kızlar da çok mutlu oldular Meclise davet edilmiş olmaktan, neredeyse hiçbiri görmemiş. Dolayısıyla hocalarıyla birlikte tüm ekibi davet ettik. Tabii, araya seçim girdi, şimdi seçimi de atlattık, çok rahatlıkla, daha böyle vaktimiz de rahat, ağırlayabiliriz hep birlikte.

Adalet Hanım, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Öncelikle herkesi selamlıyorum, geçmiş Ramazan Bayramı’nız da mübarek olsun. Yeniden burada olmak güzel.

Komisyonumuzun 3’üncü toplantısı ve hatırlarsanız zaten önceki toplantıların birinde Başkanlık Divanı seçimi olmuştu, diğeri de çalışma esaslarının belirlenmesi toplantısıydı. Tabii, yoğun bir süreç geçirdik, 14 Mayıs seçimlerinden hemen sonra yaz tatili başladı, arkasından bütçe dönemi ve yerel seçim nedeniyle bir araya gelmemiz mümkün olmadı; bu nedenle, önümüzdeki iki, üç aylık süreci verimli değerlendirmemiz gerekiyor. Tabii, bu arada sizler boş durmadınız. Yapılmış olan bütün diplomatik faaliyetleri çok kıymetli bulduğumu belirtmek isterim yani uluslararası bütün görüşmeler ve diğer ülke deneyimleri çok önemli, bunların hepsinin bize aktarımı sonucunda da ön açıcı olacağına inancım var. Ancak, Komisyonun özellikle bu iki, üç aylık süreç içerisinde birazcık daha iç meselelere yani işte, ülkemizde neler oluyor, kadınların sorunları neler, buna dair de yoğunlaşması gerektiğini düşünüyorum. Bu Komisyonun yani Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun diğer komisyonlardan farklı olarak kanun teklifi sunma gibi bir yetkisi var, bu yetkiyi kullanmak nasıl mümkün olabilir? Özellikle de bugün hâlâ devam eden kadın yoksulluğu, iş alanında kadınların karşılaştıkları dezavantajlı durumlar gibi konularda önceki dönem yani 27’nci Dönemde yine sizin Başkanlığınızda oluşturulmuş 2 komisyonun hazırladığı raporlar var; bu raporlar referans alınarak belki bu sorunları giderebilecek bir teklif hazırlayabiliriz. Böyle bir öneri yapmak istiyorum çünkü bu yakıcı bir sorun olarak hâlâ gündemimizde.

Bir de Sapanca toplantısında ben de vardım. Birleşmiş Milletlerle ortak yürütülen bir proje var. Orada yapılan sunumların hepsi çok iyiydi, bizim açımızdan da hepimizin hemfikir olduğu... Yani özellikle toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunun ne kadar önemli olduğunu orada hep beraber dinledik ve görüşlerimizi paylaştık ama ne yazık ki 2024 yılı bütçesi hazırlanırken yine bu konuda eksik kaldı. Dolayısıyla bizim 2025 yılı bütçesiyle ilgili olarak Strateji ve Bütçe Başkanlığıyla şimdiden görüşmeler yapmaya başlamamız gerekiyor çünkü 2025 yılı bütçesi en azından bu konuda birazcık daha duyarlı ve şey olmak zorunda.

Şubat ayına ilişkin işsizlik verilerini açıkladı TÜİK; geniş tanımlı kadın işsizliğinin oranı yüzde 32,9 yani hâlâ her 3 kadından 1'i işsiz. 27'nci Yasama Döneminde 2 alt komisyon çalışmış, bunlardan birinin Başkanlığını siz yapmışsınız Sayın Başkanım. Dolayısıyla Kadın İstihdamının Artırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Komisyonunun Başkanlığını yürütmüşsünüz ve hazırladığınız Komisyon raporundaki önerileri de hayata geçirmeyi dilediğinizi belirtmişsiniz. Bunu daha önce de konuşmuştuk, biz de aynısını istiyoruz ve bununla ilgili bir çalışma yapabilir miyiz diye önermek istiyorum, hayata geçirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Bir de son bir öneri: Kadına yönelik şiddet sorunu hâlâ, ne yazık ki çok yakıcı bir şekilde devam ediyor. Sadece 2024'ün ilk üç ayında, Bianet verilerine göre, 89 kadın ev içi şiddet nedeniyle öldürüldü; neredeyse her gün 1 kadın öldürülüyor demek oluyor bu. Bu şiddeti neden önleyemediğimizi konuşmak zorundayız. Şiddeti önleme mekanizmalarındaki eksiklikleri denetlemek bizim görevimiz. Örneğin, hakkında koruma kararı olan kadınların öldürülmeye devam ediyor olması koruma görevini yerine getirmeyen kurum ve görevlilerin denetlenmesi gerektiğini gösteriyor bize. Bu nedenle İçişleri Bakanlığının da öncelikli olarak bu bakanlıklarla yapacağımız görüşmelere çağırılmasını... Ben duymadım, var mı, varsa süper.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tabii, tabii.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Tamam, çok teşekkürler.

Bir de sorular konusunda... Buradaki eksik ve yanlışların tespit edilmesi çok önemli çünkü 2023'te tam 28 kadın koruma altındayken öldürülmüş yakınları tarafından yani bu çok önemli bir şey. Neden önleyemiyoruz bunu? Hem konuşmak hem de Bakanlıkla...

Önerilerim bunlar. Bir kadın yoksulluğu, bir de kadına karşı şiddet meselesiyle ilgili acil önlemler alabileceğimiz çalışmalar yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Farklı başlıklarda çalışmak üzere görev dağılımı yapabiliriz. Sizin uluslararası görüşmeleriniz, yaptığınız diplomatik görüşmelerle ilgili raporları okuduktan sonra birlikte, onlardan da yararlanarak somut birtakım adımlar atmamız gerektiğini düşünüyorum.

Ben saygılar sunuyorum hepinize.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkürler Değerli Vekilim katkılarınıza.

Tabii, ara dönemde biz Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımızı da ziyaret ettik UN Women Türkiye temsilcisiyle; Sapanca'da yaptığımız toplantı kapsamında, kadın-erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme kapsamında üçlü çalışabilir miyiz diye bir teklifimiz de oldu. Dolayısıyla bu işe biz Plan ve Bütçe Komisyonunu da dâhil etme noktasında bir adım attık, Sayın Başkanımız da gayet makul baktı, UN Women bu anlamda da zaten çok katkı sağlıyor biliyorsunuz, onlarla böyle bir süreci takip ediyoruz.

Diğer hususlarda da biz her türlü katkılarınıza hazırız. Şimdi soruları çoğalttırıyorum hemen, sonra hani WhatsApp'tan da yollarız ama belki hemen görmek istersiniz diye. İçişleri Bakanlığı olmazsa olmaz, bizim çok yakın çalışmamız gereken bakanlıkların başında geliyor. Dolayısıyla önce Adalet Bakanını, sonra Aile Bakanını, 3'üncü olarak da İçişleri Bakanını davet edebiliriz. Spor Bakanımızı da davet edeceğiz belki 4'üncü olarak, tabii, Bakanlarımızın takvimlerine de bakarak. Önümüzde yaz tatiline kadar bir sürecimiz var, bu süreci çok iyi değerlendirmemiz gerekiyor, gerçekten böyle iyi çalışabileceğimiz bir süreç. Bir toplantıya bakan davet edip diğer toplantıyı da çalışma toplantısı gibi yapalım diye düşündük ama başka bir fikriniz varsa açığız. Hani her hafta üst üste ya da her toplantıya üst üste bakan davet etmek ya da her toplantıyı çalışma toplantısı yaparsak bu sefer bakanların sunumları da geriye düşebilir diye böyle bir planlama yaptık. Sizin açınızdan da uygun mu ya da daha farklı, daha efektif bir önerisi olan varsa... On beşte bir mi, haftada bir mi, nasıl toplanmak istersiniz? Biz uzman arkadaşlarla bunların aslında biraz toplantısını yapıyoruz çünkü onlar çok uzun yıllardır da Komisyonda çalışan arkadaşlar, on beşte birin herkesin ajansına daha uyabileceğini söylediler. Dolayısıyla...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Bir saat biraz daha mı erken olsa, hani Genel Kurulla çakışıyor ya.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çakışmayacak şekilde, evet...

ELİF ESEN (İstanbul) – On bir gibi başlayalım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Aslında bugün daha erken yapmayı planladık fakat grup toplantımız olduğu için onunla çakışıyor, sizlerin grup toplantısıyla da çakışmaması lazım. Bütün grupların grup toplantılarının dışında bir tarih, saat belirlemeye çalışıyoruz. On beş günde bir olacaksa zaten bizim grup toplantılarımız on beş günde bir oluyor.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Bizim önerimiz on dört günde bir Sayın Başkanım; on beş günde bir olursa her hafta bir gün ileri gidecek, o yüzden iki hafta gibi yani on dört günde bir gibi...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tabii, tabii, iki haftada bir; bir hafta olacak, bir hafta olmayacak şeklinde. Uygun mudur? Daha farklı...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Sayın Başkan...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun Ayşe Vekilim.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Ben Adalet Hanım'ın kaldığı yerden bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Lütfen buyurun.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Aslında şimdi bu kadın cinayetlerinin artışıyla ilgili bir alt araştırma komisyonu daha kurulabilir mi? Ve aslında biz bakanları dinlerken bununla birlikte uzmanları da dinlemeliyiz çünkü bu cinayetler yeni bir form. İşte, 2005'te Töre Cinayetlerini Araştırma Komisyonu kurmuştuk, zaten bu kurum da ondan sonraki süreçte ortaya çıktı. O Töre Cinayetlerini Araştırma Komisyonunda elde ettiğimiz raporlar... Mesela, o dönem hapishanelerde, cinayet işleyenlerle görüştük; hapishanelerdeki kişilerden aldığımız bilgiler bize yasaları oluşturmakta çok katkı sağladı. Yani nerede hata yapıyoruz veya nerede eksik bir şey kalıyor tespit etmekte çok önemli bir şey ortaya koydu. Şimdi, bu bakanları dinlemenin ötesinde ben sosyal uzmanları veya bu işin adli kısmıyla uğraşanları da dinlemenin önemli olduğunu düşünüyorum ve bir alt komisyon kurulmasının da veya bir çalışma grubunun kurulmasının da önemli olduğuna inanıyorum. Çünkü sosyolojik durum değişti yani töre cinayetlerinin işlendiği yıllar 2005; şimdi çok daha farklı gerekçelerle, cinayet sebepleriyle karşılaşıyoruz ama sonuçta yine bir kadın öldürülüyor. Buradaki sebepleri bulmak için ben bakanların

dışında da bu alanda çalışmış isimlerin davetinin önemli olduğuna inanıyorum. Yani uzmanlık isteyen konularda uzmanları dinleyelim ki sebebi anlayıp o sebebi giderici yasal süreçleri, altyapıyı birlikte ortaya koyalım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum Değerli Vekilim.

Bir toplantı bakanlar, diğer toplantı çalışma toplantısı demiştik ya, uzmanları biz çalışma toplantısına koyuyoruz. Yani uzmanları dinleyeceğimiz ya da bu alandaki bir sivil toplum kuruluşunu ya da bir profesörü ya da bu alanda çalışan başka bir kurumu ya da kuruluşu, daha teknik bilgiyi alacağımız kısım ikinci toplantıya kalıyor. Yani bir hafta bakanla istişare, ayrıntılı soru-cevap toplantısı ve sunum toplantısı; ikinci Komisyon toplantısında... Bu alanla ilgili sizlerin o noktada katkılarınız çok önemli, şunu da dinleyelim dediğiniz kişiler çok önemli, onları toplayıp bir sonraki programa da onları monte edeceğiz.

Alt komisyonla ilgili şöyle bir tecrübemiz var: Tabii ki kurabiliriz ama bu konu, özellikle kadın cinayetleri noktasındaki şiddet konuları herkesin çok yakından bilmek istediği ve katkı sağlamak istediği bir konu. Dolayısıyla, biz aslında ana komisyonu bir alt komisyon gibi çalıştırarak, herkesi de dâhil ederek... Yani bu sunumları herkes dinlesin, herkes faydalansın diye alt komisyonun yaptığı o çalışma formatının aynısını burada yapalım diye düşündük. Çünkü alt komisyonun sayısı var, vekil sayısı var, belirli bir sayıya çıkamıyorsunuz, 5-6 gibi diye biliyorum ama biz 27 kişilik bir heyetiz. Dolayısıyla, aynı formatta biraz böyle bir deneyelim, eğer sonuç alamazsak ya da çok dağılırsak tekrar alt komisyon formatına dönebiliriz.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Yani burada cezaevlerindeki dinlemek de önemli.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tabii, hepsini... İşte, bu anlamda, mesela, biz Adalet Bakanlığını dinleyeceksek, bu dönem Adalet Bakanlığı dönemiye hemen sonraki haftaya söylediğiniz kişileri... Çok memnun oluruz; sizlerin bu anlamda katkısı çok önemli yani mutlaka şunları da dinleyelim ya da işte şu STK'yi dinleyelim ya da şu kurumu dinleyelim gibi ya da cezaevlerinden şöyle bir katkı alabiliriz... Ya da şunu da yaparız: Dinleriz, sonrasında da bir ziyaret programı da yapabiliriz, yerinde de inceleyebiliriz, Ankara içinde olur, çevre, periferide olur, sabah gidip akşam gelebileceğimiz; konusuna göre bir format oluştururuz birlikte. Yani şiddet konusunda cezaevleriye, bilim sanayi noktasında bilim merkezleri, gözlemlevleri; o da artık bizim konumuza göre değişecek.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun Sayın Bakanım.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; çok teşekkür ediyoruz böyle bir bilgilendirme toplantısı düzenlediğiniz için.

Başkanım söylediği için birkaç konuyu ilave etmek istiyorum. Özellikle şiddet konusunu cinsiyet tanımı altında toplamak aslında problemi çözmez arkadaşlar. Hepinizin bildiği gibi şiddet özellikle son on yıldır dünyanın en büyük sorunlarından bir tanesi hâline geldi. Elbette kadının savunma mekanizmasından dolayı son derece, daha fazla mağdur kaldığı bir durum söz konusu olabiliyor, o hepimizin gördüğü, bildiği bir şey ama toplum anlamında şiddet eğilimi çok fazla artmakta. Dolayısıyla, çocuklar arasında şiddet, gençler arasında şiddet, erkekler arasında şiddet, kadınlar arasında şiddet... Şiddeti değerlendirirken herhangi bir cinsiyet tanımı elbette ki farklı kanunlarla düzenlenir, tedbirler alınır, o ayrı bir şey ancak bizim Komisyon olarak da şiddeti bütüncül olarak değerlendirip bunun üzerine de bir çalışma yapmamız gerektiğine inanıyorum. Yani bugün lise çocukları arasındaki şiddeti takip ediyor musunuz, bilmiyorum; kreş çocukları arasındaki şiddeti takip ediyor musunuz, bilmiyorum. Her gün onlarca erkek öldürülüyor. Toplumu komple, bir bütün değerlendirdiğinizde,

sosyolojik değişim olarak değerlendirdiğinizde, aslında şiddeti temel olarak ele alıp niçin bu noktaya geliyoruz, bunun çözüümü nedir, okullarda ne yapılması gerekiyor, kreşte ne yapılması gerekiyor? şiddeti uygulayanı eğiten en baştaki rollerden biri kadın, anne. Dolayısıyla, bizim bu konuda bütüncül bir çalışma yapmamız gerektiğine inanıyorum. Elbette ki alt kırılımlarında bunların her biri başlık olarak değerlendirilir yani kadına yönelik şiddetin olguları çok farklı, uygulamaları çok farklı ancak “öğrenciler arasındaki şiddet”, “erkekler arasındaki şiddet”, “çocuklar arasındaki şiddet” başlığı altında da mutlaka ve mutlaka bizlerin çalışmalar yapması ve bunlara yeknesak olarak bir çözüm üretecek politikalar üretmemiz gerektiğine inanıyorum, tam da bu Komisyonun üretmesi gerektiğine inanıyorum. şöyle değerlendirmemek lazım... “KEFEK, Kadın-Erkek Fırsat Eřitliđi Komisyonunun belki bu anlamda yeknesaklığı yok.” diye dūřünebiliriz ama tam tersi; bizim hep beraber, şiddeti bütün olarak değerlendirip bir çözüm üretecek politikaları birlikte belirlememiz gerekiyor. Ben buna inanıyorum, bunu da ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAşKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum değerli katkılarınızdan dolayı.

Buyurun lütfen Sayın Vekilim.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Merhaba.

Öncelikle hepimize verimli bir çalışma dönemi dilediğimi söylemek istiyorum.

Bilgilendirmeler... Sapanca toplantısında ben de vardım, gerçekten uluslararası deneyimleri de elde etmek ve oradan kendi eksiklerimizi ve “Ne yaşıyoruz?”u bilmek çok önemliydi. Takip de ediyoruz.

Yalnız ben şöyle bir vurgu yapmak istiyorum çünkü konuşmalarda “Erkekler de katılsın.” ya da “Erkekler arası şiddet de bizim sorunumuz.” gibi... Toplumsal olarak o şiddet sorunumuz olabilir ama burası kadın-erkek eşitliğini hedefine alan bir şey. Niye? Bütün uluslararası toplantılarda yapılan sunumlarda da aslında ne diyoruz biz? Bir egemenlik ilişkisi var kadın ve erkek arasında, yüzyıllara dayanan. Biz buna “patriarkal” diyoruz, “erkek egemen sistem” diyebiliriz. Dolayısıyla kadın-erkek arasındaki egemenlik ilişkisi nedeniyle ve bu egemenlik ilişkisinde ezilen, sömürölen kadın olduğu için biz kadınların eşitliğini ve kadınları temel almak zorundayız; diğerlerini başka komisyonlar, başka gruplar ele almak zorunda ancak kadınların eşitliğini sağlayabilecek dolayısıyla bunları alabiliriz diye fikrimi belirtmek istedim.

Asıl önümüzdeki döneme ilişkin birkaç řey söylemek istiyorum. İşsizlik rakamları geldi; kadın işsizliği, genç kadın işsizliği çok yüksek. şimdi, bu bir kategori; bir de çalışma yaşamında kadın işçilerin yaşadıkları sorunlar, onlar apayrı bir řey. Burada, çalışma yaşamında hem çok düşük ücret almaları hem güvencesiz çalıştırılmaları çok çok büyük problem; bu da bizim sorunumuz olmak zorunda. Aynı zamanda kadın işçilerin çalışma yaşamında şiddet, taciz meselelerini hemen hemen her gün okuyoruz; bunları da önümüzdeki dönem... Hani girişimci kadınlardan çok söz ediyoruz, artık biraz iřçi kadınları da gündemimize almamız gerekir. Önümüzdeki dönem mesela buna ilişkin... Özellikle mesela, ev eksenli çalışan kadınlar meselesi, bakım emeği veren kadınlar meselesinde ciddi problemler var ve bunlar gündemimizde -en azından benim katıldığım şeylerde- biraz arka planda kaldı gibi. Bunları önceliklemeliyiz diye dūřünüyorum.

Ev eksenli çalışma meselesinde ayrıca şöyle önemli bir şey var: Ev eksenli çalışan kadınların büyük bir çoğunluğu mülteci göçmen. Dolayısıyla, bizim mülteci, göçmen kadınlarla ilgili de bir politik perspektife sahip olmamız lazım.

Yetmez; mesela, geri gönderme merkezleri var, mülteci kampları var. Orada yaşayan kadınların cinsel saldırı, şiddet meseleleri de bizim problemimiz olmak zorunda, bu Komisyonun problemi olmak zorunda. Bunları gündemimize almalıyız diyorum ben.

Kadın cinayetleri meselesinde, gerçekten birinci derecede yakınları tarafından öldürülüyorlar yani aile öyle güvenli bir yuva falan değil, şiddet yuvası hâline dönmüş vaziyette. Dolayısıyla, burada da bizim kadınları aile içinde tanımlayan değil “Kadınlarda, birey olarak, bağımsız olarak eşit koşullarda barınmasıyla, çalışma yaşamıyla nasıl toplumsal bir değişim yapacağız?” meselesi odaklanmamız gereken bir durumdur diyorum. Burada, bu şiddet meselesinin mesela kadın işçilerle bağlantısı da çok var, kadın grevleri çok fazla biliyorsunuz; kadın grevlerinde kolluk kuvvetlerinin en şiddetli saldırdığı kadın işçiler oluyor, hapishanelerde kadın mahkûmlara çok daha fazla şiddet oluyor. Bu şiddet meselesinde kadın cinayetleri odağımız ama diğer şiddet biçimlerine de mesela LGBTİ+’lara dönük nefret politikaları, onların şiddete maruz kalması meselesi de gündemlerimizde olmak zorunda.

Bir de Karabük’ten bahsederek bitirmek istiyorum: Biliyorsunuz, Karabük -Karabük Üniversitesi- Afrikalı öğrencilerin en yoğun olduğu kentlerden bir tanesi ve Afrikalı öğrenciler, özellikle kadın öğrenciler çok zorluk yaşıyorlar Karabük’te. Dina, Gabonlu kadın öğrenci, 17 yaşında, geçen yıl öldürüldü biliyorsunuz ve alelacele örtbas edilmek isteniyor bu dava, 29 Nisanda duruşması olacak. Biz mesela buradan da aslında buna ilişkin, o davaya ilişkin bir şey yapabiliriz diyorum ve göçmen kadınların, mülteci kadınların, göçmen LGBTİ+’ların problemleri de bizim problemlerimiz. Önümüzdeki dönem bunları alt başlıklar hâlinde değerlendirmemizi tavsiye ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyoruz Değerli Vekilim.

Serap Vekilimizin bir önerisi vardı “İllerde il toplantıları yapalım.” diye, sizler de katılır mısınız bilmiyorum. Dolayısıyla, tabii ki önce sizlerin, değerli üyelerimizin illerinden başlayarak yaptığımız il toplantılarında da yine konu bazlı çalışacağımız şeylerimiz...

Çok teşekkür ediyoruz katkılarınıza.

Buyurun.

ALİYE TİMİŞİ ERSEVER (Ankara) – Ben de hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Yeni dönem için başarılar diliyorum hepimize.

Konuşmaların birçoğuna katılmamak mümkün değil ama tabii, burada en önemli sorun, toplumsal şiddet ile kadın şiddetini mutlaka ayırmamız gerekiyor. Ayşe Başkan biraz önce belirtti, geçmişte töre cinayetleriyle gerçekten çok çok uğraşıldı belli bir noktaya getirilmesi için; şimdi, sebepsiz yani “Yemek niye sıcak değil?” ya da “Niye saçın uzun?” ya da “Niye telefonla konuşuyorsun?” diye... Biliyorsunuz ki hepimiz bunları gazetelerden okuyoruz ve bununla ilgili de birçok istatistiği hep birlikte hem kadınlar hem erkekler olarak tutuyoruz. Yani kadın cinayetlerini, tamam, kadın derneklerinden, Aile Bakanlığından, her yerden öğrenebiliriz ama ikisini birbirinden gerçekten ayırmamız gerekiyor. Ha, dünyada da bir şiddet var, ülkemizde de bir şiddet var, siyasette şiddet var, çalışma hayatında şiddet var, okullarda şiddet var; bunun hepsini biz görüyoruz ama bunun başka bağlamları da var yani ona yöneltilen, işte, televizyondaki dil, dizilerdeki dil yani bunu daha farklı irdelememiz gerekiyor ama kadın cinayetlerini gerçekten ayırmamız gerekiyor. Hatırlarsanız geçen ay bir günde 8 kadın öldürülmüştü, ya şubat ya martta olması gerekiyor.

Bunun yanı sıra Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda yani olabilir mi ya da yapabilir miyiz, onu bilmiyorum ama burada Millî Eğitim Bakanlığı çok çok önemli. Yani nedir? Bu, çocuklara nasıl anlatılır? Ne yapılabilir? Bununla ilgili bir el kitapçığı mı yapabiliriz ya da Bakanı çağırdığımızda

konuşmalarda... Okul kitaplarında ya da rehberlik öğretmenlerinin rehberliği altında belirli şeyleri çocuklara bizim anlatmamız gerekiyor çünkü zaten ataerkil bir toplumdandır geliyoruz yani bizde hâlen erkek çocukları ile kız çocuğu ayrımı yapıldığı için insan odaklı bir çalışma yapmamız gerekiyor.

Bir tehlike de şurada var, ben bunu kendi adıma tehlike olarak değerlendiriyorum, bilmiyorum, herkes öyle mi düşünür. Diyanet İşleri Başkanlığının -ki mutlaka çağrılmasını istediğim en önemli kurumlardan bir tanesidir- ÇEDES Projesi ortada; bu konuyla ilgili ben çok önerge verdim, arkadaşlarımızdan da önerge veren çok oldu. Nedir bunun açılımı? “Çevreme Duyarlıyım” diye bir proje geliştirdiler ama ben bunu sorduğumda gelen yanıtta şöyle diyor: Okullarda Millî Eğitim Bakanlığı bu işi yapmıyor, Diyanet İşleri Başkanlığında okullardan gruplar alınarak ya da okullarda farklı konular anlatılıyor. Mesela, en son bunu Kars’ta yaşadık ki bu konuyla ilgili konuşma da yaptım Mecliste; bir tabut “Anneniz ölünce nasıl davranırsınız?” Ki bununla ilgili de araştırılsın diye bir önerge verdim. Yani şimdi -ilkokul 1’de ve 4’te- dörder yıllık, 4+4+4 eğitim sistemimizde var. Bir anaokulundaki o küçücük çocuğa siz bunu anlattığınızda onun hayal dünyası... Orada kadın olsa ne olacak, erkek olsa ne olacak? Yani ben Millî Eğitim Bakanıyla bu yüzden tartıştım zaten aşağıda bu konu konuşulurken. Yani neye dayanarak biz böyle proje yapıyoruz? Şimdi, bizim okullarımızda psikologlar var, rehberlik öğretmenleri var, hani yetmedi Türkçe, edebiyat öğretmenlerimiz var; bir sıkıntı olduğunda artık herkes her yere, psikoloğa ulaşabiliyor ya da ulaşamıyorsa belli destekleri alabilir. Bu projelerin gerçekten incelenmesini istiyorum yani daha doğrusu biz belki inceleyemeyiz de en azından bir parmak basalım istiyorum çünkü gerçekten çok önemli. Şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığı durduk yerde okullara niye karışıyor? Zaten aileler din eğitimi veriyor ya da götürmek isteyenler Kur’an kurslarına götürebiliyor, hani bu konuda ülkemizde herhangi bir yasak yok. Bununla birlikte, tekrar, bu Millî Eğitim Bakanlığı önemli.

Buradaki tartışmalardan biri de dernekler üzerinden, derneklere ve vakıflara yardım üzerinden çıkmıştı. Millî Eğitim Bakanlığını da tekrar bir incelemek lazım; böyle de bir hakkı yok, vakıf yardımı yapamaz yani yapıyorsa normal okullara yapsın. Normal okullardaki, özel okulların dışındaki devlet okullarımızda çocuklarımızı geliştirecek desteği bizden de istesin, her türlü desteği vermeye hepimiz hazırız; o anlamda belki ortaklaşabiliriz.

Benim söyleyeceklerim de şimdilik bu kadar; çok teşekkür ediyorum.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Sayın Vekilim, izninizle bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun Ayşe Vekilim.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Söylediğiniz hususlar tartışılabilir ama dünya ölçeğinde de farklı örneklerden yola çıkarak söylüyorum, dinî kurumların şiddetle mücadele çerçevesinde kullanılması önemli; bu bahsettiğiniz Millî Eğitim Bakanlığı örneği dışında söz ediyorum. Bu anlamda Diyanetle iş birliği aslında kadın cinayetlerinin önlenmesi, şiddetin engellenmesi konusunda bizim için önemli bir şey. Yani ulaşabileceğimiz kitleye, erkek tek kitleye ulaşacağımız...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Kesinlikle itiraz etmiyorum ama hiçbir cuma hutbesinde -çok az sayıdadır, ben de takip ediyorum- bu konuyla ilgili detaylı bir açıklamada bulunulmadı.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – İşte, burada bir baskı gücü oluşturalım yani biz ortak bir şey olarak burada bir baskı gücü oluşturalım. Cuma hutbelerinde yani sonuçta erkek kitleye bir mesaj veriyoruz, hani nasıl askerlerde eğitim başlandı...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Ya, yapılsın, hiç itiraz etmem.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) – Yani buradaki şiddetle mücadelede Diyanetle iş birliğinin bizim için pozitif, kadına şiddeti engelleyici bir fonksiyonu olduğunun altını çizmek istiyorum. Hani bu noktada itirazınızı haklı-haksız ayrıca tartışırız ama şiddetle mücadele için onlardan destek almanın önemini... Vaizelerin, özellikle, mesela, kadına şiddetle ilgili bilgilendirilmesi çok önemli. Çünkü kadınlar başlarına şiddet geldiğinde nereyi arayacaklar, işte, 118'i mi arayacaklar, nasıl mücadele edecekler falan; o bilincin de vaizeler üzerinden verilmesi geniş bir kadın kitlesine ulaşma noktasında önemli diye altını çizmek istedim.

Sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Ayşe Vekilimin katkısını çok mühimsiyorum. Değerli Vekilim, Diyanet İşleri Başkanımızı davet etme fikriniz çok iyi, onu da aldık, not ettik fakat şöyle de bir sorunsal oluştu kafamda: On beşte bir yaptığımızda bunları yetiştirme ihtimalimiz zor. Her hafta yapsak zorlanır mısınız toplantıları?

ELİF ESEN (İstanbul) – Her hafta toplantı yaparsak...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Zorlanır mısınız?

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Yok.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Şurada zaten ne kadar çalışacağız? Temmuz kadar mı çalışacağız? Nasıl olsa seçim bitti.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Saati biraz, tabii, Meclis Genel Kurulu dışında mı yapacaksınız?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tamam, saatleri organize edelim.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Sabah olabilir.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) – Ama sabahları gruplar var.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Perşembe sabah olabilir belki Meclis çalışırken.

ELİF ESEN (İstanbul) – Bir buçuk nasıl, perşembe?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Perşembe bir buçuk olabilir ama Genel Kurulla çakışıyor işte. Şöyle, yani biliyorum hiçbiriniz salı günü gelmek istemezsiniz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Bizim grup var ama.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sizin grup var.

Tamam, saati bir daha çalışacağız. Ama konuştuğumuz konuların her biri çok önemli, bence takvime bir şekilde oturtalım yani biraz bir şekilde fedakârlık yapıp, Genel Kuruldan biraz alıp, biraz ara vakti, öğle yemeği vaktini alıp, o aralara oturtup... Toplantıları da çok uzun tutmadan, hani sizin günlerinizi de altüst etmeden -sonuçta Genel Kurul çalışmalarınız var, misafirleriniz var- ama sık sık yaparsak bu konuların en azından böyle hızlıca bir üstünden de geçmiş oluruz diye düşünüyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Çarşamba bir buçuk nasıl olur?

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) - Grup var.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Grup var.

ELİF ESEN (İstanbul) – Hayır, grup bitmemiş mi oluyor? Biter o saate. Sabah on birde başlamıyor mu?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Bir buçuk olabilir, evet.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Bir buçuk, üç buçuk gibi.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Her hafta rutin olursa birikmez, zaten daha hızlı ilerler.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Gamze Vekilim, Değerli Başkan Vekilimiz, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle hem Ayşe Vekilimin hem de Aliye Vekilimin söyledikleri bizim daha önceki dönemde yaptığımız çalışmalarını hatırlattı. Her ne kadar şüphesiz eksiklikleri olsa da kadına yönelik şiddetle ilgili bir önceki dönem yapılan o rapor bence çok önemli ve kıymetliydi. Az önce bahsettiğiniz, Millî Eğitim Bakanlığından Diyanet İşlerine kadar birçok kurumun temsilcisinin gelip son derece önemli fikir alışverişinin olduğu bir sonuç raporu çıktı. Belki de konuşmalardan da aslında bu yorumu kolaylıkla yapabilmek mümkün. Şuna dikkat etmek, şunu yapmak gerekir: Evet, yine gelsinler, yine dinleyelim, yine onların önerilerini alalım ama mevcut çalışılmış raporlar da var, o raporda öneriler de var; zaten bizim bugüne kadar yaşadığımız en büyük sorun uygulamada bunun yapılıyor olmaması.

Şimdi, Diyanet İşleri Başkanlığıyla ilgili, bir önceki dönem Komisyonunda olan vekillerimiz bilecektir, Başkan Yardımcısı bir kadın geldi, çok nitelikli: hatta biz kendisine de söyledik “Umarız Diyanet İşleri Başkanı bir kadın olur.” Ama uygulamaya baktığımızda hâlâ kadına yönelik şiddeti özendirken bazı hutbelerin ya da söylemlerin bu kurumlar tarafından geldiğini görüyoruz. Gelen yönetici son derece iyi niyetliydi, son derece bir şeyleri çözme niyetindeydi ama gelip günün sonunda uygulamada biz bunu göremediğimiz için sonuç elde edemiyoruz. O nedenle de bizim bir taraftan hem bu önerileri almak, bir taraftan da uygulamadaki karşılıklarını görmek noktasında bir yükümlülüğümüz de var. O nedenle de gelen temsilcilerin gelmeleri önemli ama şu olmasın isterim Sayın Başkanım... Yani geliyorlar, evet -kıymetli- yaptıklarını anlatıyorlar ama ben isterim ki uygulamada bizler de onların o takibini karşılıklı yapabilmeliyiz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Uygulamada görelim.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet.

Bir diğeri de şu -az önceki vekilimiz ayrıldı galiba- şiddetle ilgili, aslında, evet, Türkiye’de değil, dünyada şiddetle ilgili toplumsal şiddet dalgası çok yaygın ama tam da az önceki vekilimin söylediği konu kadına yönelik şiddette bizim çözüm üretmemizin önüne geçiyor. Kadına yönelik şiddeti diğer şiddet türlerinden ayırmadığımız sürece, bu yaşanan şiddetin kadının tamamen cinsiyetinden kaynaklı yani bu ülkedeki cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı olduğunun farkına varamadığımız sürece maalesef çözemeyiz.

Bakın, geçtiğimiz dönem yine Parlamentoda biz bu kanunda bir değişiklik yaptık, Ceza Kanunu’nda bir değişiklik yapıldı.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tabii, tabii, evet, yargı paketinde.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Yargı paketinde bir değişiklik yapıldı, o zaman da söyledik; siz, kadına yönelik şiddet tanımını onun başlığına koymadığınız sürece altını tamamen boşaltıyorsunuz. Biz demiyoruz ki... Kadın kadına şiddet uyguladığı zaman ya da erkek erkeğe şiddet uyguladığı zaman zaten onun kanunda yeri belli ama kadın sadece cinsiyeti nedeniyle, kadın olduğu için... Yani şu örneği de verdi o günkü arkadaşlarımız: Şort giydi diye şiddete uğrayan erkek var mı ya da gece geç geldiği için şiddet uygulanan erkek var mı? Ama kadın var. Demek ki toplumsal rollerle ilgili bir sıkıntımız var. Bunu yapabilmek için de kadının cinsiyeti üzerinden bir şiddete maruz kaldığını “toplumsal şiddet” kavramından öncelikle ayırmamız gerekiyor. Bu bakış açısıyla gitmezsek çözüme ulaşma noktasında yine bir ileri iki geri gibi bir pozisyon olacak. Ben yine, bu dönemde bunu önemsedığimi tekrar vurgulamak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyorum Değerli Gamze Vekilim.

Tabii, biz geçen dönem bu konuları çokça çalıştık. Bu dönem tabii ki arkadaşlarımızın çoğu yeni yani dolayısıyla bazı çalışmaların ister istemez tekrar edilmesi gerekiyor ama özellikle misafirlerimize şunu söyleriz, sizler de zaten hazırlıklı olursunuz. Özellikle uygulama noktasına nasıl... Burada önemli olan, bakanlarımız ya da yetkililer ya da kurumlar ya da sivil toplum bize bir sunum yaparken, bir şey anlatırken geri dönüş olarak da sizlerden ne aldığı onlar için de çok kıymetli çünkü sizler bizzat şahadasınız, her biriniz başka illerdesiniz, başka insanlarla muhatapsınız; dolayısıyla o yetkililerin bazen göremediği, atladığı, es geçtiği şeyleri sizler çok daha rahat görüyorsunuz, o yüzden sizlerin dönüşleri de çok önemli. Dolayısıyla interaktif hâldeki toplantı modeli gerçekten katkı sağlıyor ama üstüne çalışılan özellikle şiddetle mücadele noktasında hazırladığımız rapor yani “daha ne eklenebilir” raporu. Yani gerçekten hani çok derin çalışıldı, çok uzun çalışıldı -kendisine katılıyorum- söylenebilecek her şey raporun son bölümünde söylendi. Özellikle öneriyorum size -rapor olmayanlar varsa uzman arkadaşlarımız temin etsin- özellikle son bölümüne, “Öneriler” bölümüne bir göz atın. Dolayısıyla biz her gelen yetkilimizle de bu “öneriler” kısmındaki noktayı onlarla da paylaşmayı düşünüyoruz zaten. Hani bizim Meclis olarak yaptığımız çalışmada araştırmalarımızın sonucu çünkü o araştırma raporunun içinde çok fazla saha çalışması da vardı hem uluslararası hem yerel ve Türkiye’nin farklı bölgelerine de gidildi. Dolayısıyla çok böyle yetkinlikli bir rapor hâline geldi; bir doktora tezi gibi zaten, incelediğinizde göreceksiniz. Dolayısıyla “Sonuç” bölümünü biz bakanlarımıza da sunuyor olacağız Meclisin talepleri noktasında.

ALİYE COŞAR (Antalya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun lütfen Sayın Vekilim.

ALİYE COŞAR (Antalya) – Öncelikle bütün katılımcı arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Bu, 3’üncü toplantımız. Şimdiye kadar olan çalışmaların hepsini de kıymetli buluyorum. Biraz önce, benden önceki konuşmacı arkadaşların da belirttiği -ben de notlarımı almıştım onunla ilgili- kadın yoksulluğu ve güvencesiz kadınlarla ilgili etkin bir çalışma yapılması konusuna ek olarak son yıllarda artan kadına yönelik dijital şiddet -yasalarda henüz tanımlanmadı- konusunun da ele alınması konusunda da bizlerin de bir an önce bir şey yapması gerektiğini düşünüyorum. Madem bizim burada bir yasa teklifi hazırlama yetkimiz var, bu konunun da ele alınmasını rica ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Bu söylediğiniz çok önemli çünkü şiddet defalarca çalışıldı, farklı farklı konularla çalışıldı ama dijital şiddet daha güncel, kavramsal altyapısı da daha yeni yani oturmamış -Avrupa ülkelerine de bakıldığında- bir konu. Dolayısıyla çalışmak zorundayız.

ALİYE COŞAR (Antalya) – Gerekirse bir alt komisyon oluşturularak...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Şöyle: Onu UN Women’la da bir çalışma başlığı olarak çıkardık. Yine Komisyonun geneliyle ve Birleşmiş Milletlerle birlikte çalışalım diye düşündük çünkü en son İzlanda’daydı sanıyorum, orada da bu konuyu daha yeni tartışmaya başlamışlar. Amerika’da da gittiğimizde Birleşmiş Milletler toplantısında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin de benzer şeyleri söylediğini duyduk yani yapay zekâda... Bir de sadece dijital şiddet noktasında kalmamak da lazım, şu kısmı çok önemli bence: Artık yapay zekâ çok önemli bir gerçek ve kurulan yapay zekâ dünyasında hâlâ işte daha yoğun erkeklerin üretici olması, yapay zekâ üreticisi olması orada kurulan dünyadan kadınları da biraz böyle kenarda tutacak ilerleyen yıllarda. Dolayısıyla bizim ona hazırlık yapıyor olmamız çok önemli yani yapay zekâda kadının var olması noktasında bir çalışma içindeyiz. Tam şu an ham hâlde olduğu için sizinle paylaşmıyoruz. Yani yapay zekâ ve dijital şiddeti, bu alanları kapsayan bir çalışma formatımız olacak ve bence de çok önemli; daha önce de çalışılmadı zaten, yeni

de bir konu. Gördüğümüz Birleşmiş Milletlerin de Avrupa'daki diğer ülkelerin de masasında bu konu hâlihazırda mevcut. Biz de özellikle bilim, mühendislik söylüyoruz ya, onun altında o da var aslında. Özellikle kadın mühendislerin yapay zekâ noktasında yetiştirilmesi, eğitilmesi, yapay zekâ üreticisi hâline gelmesi noktasında bizlerin, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok teşvik edici olması kıymetli diye düşünüyoruz. Bununla alakalı da şu an yapay zekâyla alakalı çok önemli birkaç tane profesörle, yurt dışından profesörle irtibat hâlindeyiz. Komisyon olarak onlarla neler yapabiliriz, onu çalışıyoruz.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Başka söz isteyen değerli vekilimiz?

Buyurun Sayın Esen.

ELİF ESEN (İstanbul) – Şimdi, çok değerli öneriler ve tespitler var ancak şöyle bir değerlendirmenin kıymetli olduğunu düşünüyorum, şu perspektiften bir değerlendirmenin: KEFEK'in yetki ve sorumluluk alanları dâhilinde biz ne yapabiliriz, ona bakmamız lazım ve aslında KEFEK hem Meclis ayağı olarak hem sivil toplum hem ilgili devlet kurumları hem akademi, yerel yönetimler, pek çok bileşeni kapsadığında KEFEK komisyonu tüm bu bahsettiğimiz konularla ilgili bir orkestra şefi durumunda. Yani yol, yöntem, strateji belirleniyor ama belki bir ayağının eksik kaldığını düşünüyorum; burada belirleniyor, öneriler getiriliyor fakat denetleme kısmı yok. Peki, denetleme yetkisi var mı? Ne yazık ki KEFEK'in bildiğim kadarıyla bir denetleme yetkisi yok. Öyleyse KEFEK'in aynen bir sivil toplum kuruluşu gibi "Biz sizi gözlüyoruz, size öneriler sunuyoruz, yapılması için çözüm önerilerimiz var ve sizi de bir sonraki dönemde bu önerilerimiz doğrultusunda, ilgili kurum neresiyse, Bakanlık mı, devlet kurumu mu ve sizi de gözlemliyor olacağız, bu süreci. Önerilerimiz ne kadar değerlendirildi?" Yani bir etki analizi tarafının olması lazım.

Çok kıymetli çalışmalar yapılmış, Sayın Böhürler, Sayın Taşcier, kesinlikle katılıyorum konuşmalarınıza ama yani Amerika'yı yeniden keşfetmeye de gerek yok diye düşünüyorum. Var olan araştırmaların üzerine elbette sizin bahsettiğiniz yıllar artık yani o kadar geçmişte kalmış ki sosyal dinamiklerin, toplumsal dinamiklerin, sosyoekonomik şartların çok değiştiği, dönüştüğü, çok daha zor şartlarla kadınların ve beraberinde çocukların yoğrulduğu bir Türkiye'yi yaşıyoruz. Öyleyse onların üzerine ama biz... Ya, şöyle yapılmalı diye düşünüyorum: Yapılan çalışmaların üzerine neler yapılmış, bir sunum alalım ilgili komisyon kimse, bir takip, ilgili kurumlara ne ödevler verilmiş, ne kadar gerçekleştirilebilmiş yani havanda su mu dövülmüş yoksa topluma bir fayda sağlamış mı KEFEK komisyonu ve KEFEK komisyonu bundan sonraki çalışmalarında topluma fayda sağlayacak, topluma dokunacak ne tür çözümler üretebilir? Ki ben sizi tebrik ediyorum öncelikle bir Başkan olarak ve ekibi olarak. Ya, bu kadar sık toplantıyı öngörmeniz, bizlerin katkılarını kıymetli bulmanız, önemseniz ve sık sık toplanmayı önemseniz çok önemli. Yani bu, sorunlara çözüm üretme niyetinizi ve kapasitenizi de gösteriyor. Bizlerin de buna olabildiğince -niyetli arkadaşlar yani KEFEK komisyonu üyesi olup bu konuya ekstra ilgi duyan arkadaşlar mutlaka sürekli takip edecektir- katkı sağlayarak ilerlememizin önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir diğer tarafı: Şiddet o kadar ağırlaştı ki elbette toplumsal şiddet ile kadına yönelik şiddet birbirinden çok çok ayrı konular. Biz kadına yönelik şiddeti toparlayalım, bir iyileştirelim, ondan sonra toplumsal şiddete de katkımız oluyorsa ne mutlu bize. Ama kadına yönelik şiddet tarafında koruyucu, önleyici tedbirlerin son derece zayıf olduğu bir mekanizmamız var, bir işleyişimiz var ne yazık ki. Bu mekanizmada da kısa-orta-uzun vadeli tedbirlerin arasında elbette Millî Eğitim de giriyor işin içine, Diyanet de cuma hutbeleri vesaire tarafıyla giriyor ama Millî Eğitimde müfredat değişirken daha gerilemeye değil, ileriye gitmesi lazım müfredatın ki ebeveynleri de işin içine katacak, çocuğu

geliştirecek, ebeveynleri beraberinde geliştirecek ve gerçekten “aile” kavramına, aileye gerçekten katkı sağlayacak işlerin olması lazım yani aileyi güçlendirecek, o ailedeki saygıyı, sevgiyi besleyerek o çocuğu ve kadını koruyacak bir sisteme Türkiye’nin acilen geçmesi lazım. Yoksa biz şu an hem akut durum konusunda oldukça sıkıntılıyız, koruma altındaki kadınların öldürüldüğü bir Türkiye’yi yaşıyoruz. O akut durumun ardından emniyet güçlerinden, hastaneden... Benim “akut durum” dediğim, o şiddetin olduğu an; e, ondan sonra bir de adliyeye yansıyan davalar var, o tarafı ayrı bir boyut ve rehabilitasyon tarafı... Naçizane tavsiyem, biz şunu yapmalıyız: Öncelikle olan işlere bir bakmalıyız; onlarda neredeyiz, onun üstüne hangi tuğlaları koyabiliriz hızlıca, hangi sivil toplum kuruluşlarını kendi uzmanlık alanlarında dinlemeliyiz -ki “şiddet” deyince sadece İçişleri Bakanlığı ya da Adalet Bakanlığı değil, Sağlık Bakanlığı da bunun içinde- kadına yönelik çok ciddi sağlık sorunları var ve bu bulaş durumu, yoğun yaşanan hastalıkların da arttığı bir gerçek; bununla ilgili koruyucu önleyici tedbirler neler alabiliriz bakılması lazım. Nasıl olsa toplantılarımız olacak, ben daha uzatmak istemiyorum sözümü.

Sadece bir önerim var, bir kanun teklifi önerimiz var, belki en temelden başlamalıyız işe. Elimde bir makale var, biz hukukçu arkadaşlarımızla bu makaleyi baz alarak, kaynak olarak ilerledik. İstanbul Üniversitesi Yayınevinden çıkmış, İstanbul Hukuk Mecmuası’nın bir makalesi bu; Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)’ın 2/(f) ışığında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’ndaki cinsiyetçi ifadelerin değiştirilmesi gerekliliği üzerine bir değerlendirme makalesi bu. Biz şunu tespit ettik: Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu’nda değişiklikler yapılması gerekiyor çünkü “adam” sözcüğünün çok sıkça geçtiğini tespit ettik. CEDAW sözleşmesi gereğince kanunlardaki eşitlikçi dilin sağlanması açısından kanunlar incelendiğinde bu “adam” sözcüğünün “insan” kelimesiyle... Yani “iş adamı” yerine “iş insanı” gibi farklı versiyonları var bunun. Bizim de Anayasa madde 90’a göre uluslararası sözleşmelerin bağlayıcılığı ilkesine de dayanarak aslında KEFEK olarak -belki de sadece bizim DEVA Partisi olarak değil, KEFEK komisyonu olarak- öncelikle bu terminolojik sıkıntıyı hep beraber giderme gayretinde olmamızın, KEFEK’in değerli Komisyon üyelerinin de imzasının olacağı -artık hani burada bu belki göz ardı edilmiş ama göz ardı edilmesin-böyle küçük bir düzenlemeyle hallolabilecek bir işin altına -ilk KEFEK olarak- imzamızın atılmasının önemli olacağını düşünüyorum.

Son bir şey ekliyorum. Biz MESEM’leri önemsiyoruz yani mesleki eğitim kurumlarını çünkü bu mesleki eğitim kurumları Türkiye’deki işsizliğe, değinilen işsizliğe... Ki bu değinilen işsizlik görünen kısmı, atıl kapasite yani belli bir süre iş arayan ve artık aramayı kesen kadınlar ve gençler bu yüzdelik oranın içinde değiller ne yazık ki; aslında görünen buz dağının bir kısmı, daha büyüğü ve geniş ne yazık ki mevcut. MESEM’lerde de iyi örnek olarak biz ülkeleri araştırdığımızda Almanya önümüze çıktı ve biz bazı konularda sivil toplum kuruluşlarıyla, bazı konularda da büyükelçiliklerle iletişime geçiyoruz. Alman Büyükelçiliğiyle iletişime geçtiğimizde, 22 Mayıs tarihinde bu konuyla ilgili hem kadın girişimciliği, istihdamı hem de çocukların bu mesleki eğitim tarafını çalışan Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına denk gelen birim yetkilisinin Türkiye’de olacağı ve KEFEK komisyonu ile iletişime geçmek, sunum yapmak istediğine dair bir geri dönüş oldu; bizden de ricacı oldular, belki size de ulaşmış olabilir talepleri. Belki dinleyeceğimiz bir kurum da Alman Büyükelçiliğinin yetkilileri olabilir diyerek sözlerime son vereyim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli Vekilim, teşekkür ediyoruz katkılarınızdan dolayı.

Komisyonun kanun maddesinde “Değerleme raporu yazar.” ifadesi geçiyor. Biz zaten bakanları bu bağlamda davet ediyoruz, bakanlara önceden soruyor olmamızın sebebi de bu. Önceden soru vermenin bile şöyle bir avantajını gördüm: Bu dönem yeni başladığında yani ekim ayında bir bakanımızla denk

geldim ve kendisine şunu söyledim: Sizi Komisyonda ağırlamak istiyoruz ve bazı sorularımız var, bu sorulara sizden cevap alacağız. “Ne gibi sorular?” dediğinde, mesela, işte, ilkini söyleyeyim: Kadın yöneticiler yani şube müdürü ve üstünde... “Aman aman, beni biraz daha vakitlice alın da ben biraz bu yönetici sayısını artırayım.” demişti. Dolayısıyla buradaki her çalışmanın orada bir karşılığı oluyor; bu, çok kıymetli bir şey. O yüzden soruları hazırlamış olmamızın, soruları önceden onlara gönderiyor ve onların da bu anlamda bir çalışma yapıyor olmasının çok kıymetli olduğu kanaatindeyim. Dolayısıyla sadece buraya geldikleri ve bizim onları dinlediğimiz ve gittikleri bir toplantı modeli değil, mutlaka ki sonuç alıyoruz; bunu ifade etmek isterim.

Heyeti de kabul etmekten büyük bir memnuniyet duyarız, arkadaşlarımız gerekli irtibatları sağlarlar.

Son olarak, Sema Vekilimiz söz istedi.

Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – En sona kalınca, aslında bütün notlarımın aşağı yukarı konuşulduğunu fark etmiş oldum ama yine de bir selam vermiş olayım bu vesileyle.

Vekillerimizin aktardıkları çok kıymetli. Yetki alanlarımız ne yani nerede başlıyoruz nerede bitiriyoruz, bunu aslında biraz çerçevelendirmek lazım. Mesela, işte, kırılğan gruplar var. İşte -önümüzde- yaz ayları geliyor ve mevsimlik işçilik var ve mevsimlik işçilerde bunların en mağduru kadınlar ve çocuklar oluyor. Ciddi bir kırılğan grup var karşımızda, onlarla alakalı bir çalışma yapabilmek bizim alanımıza giriyor mu? Daha fazla sahada olabilmemiz mümkün olabilir mi? Çünkü ister istemez, salon toplantılarını saymazsak daha çok Meclis üzerinde bir çalışma yapıyoruz. Buralardaki hareket kabiliyetimiz nedir, bunu bir değerlendirmemiz gerekiyor. Küçük gruplar olması... Yani siz Ayşe Vekilimin söylediğine bir açıklama getirdiniz ama benim zaman zaman polis gruplarıyla, küçük gruplarla görüştüğüm zamanlar oluyor, “Vekilim, kayıt almıyorsunuz değil mi?” diye hemen -yani tabii ki almıyorum da yine de- uyarma ihtiyacı duyuyorlar. Şimdi, böyle 30 kişinin olduğu bir toplantıda... Diyanet İşleri Başkanını kastetmiyorum ya da bir bakanı kastetmiyorum ama daha alt görevlerdeki isimleri, direkt sahadaki muhatap olan isimleri dinlemek çok değerli ama konuşamazlar yani karşısında 4-5 kişiden fazla olduğunda maalesef konuşmazlar; bu da bizim çözüme giden yollarımızı olumsuz etkiler. Bu şekilde grupların, 5-6 kişilik grupların... Gerekirse kurayla da olabilir yani birçoğumuz isteyeceğiz tabii ki hani bu alanlarda araştırma yapmayı, çalışma yapmayı ama bunun bir formülünün mutlaka bulunması gerekir. Yoksa biz burada yani bakanlarımız güzelce gelirler, anlatırlar, birtakım istişareler olur ama çok derinine inemeyebiliriz. Yani Diyanet İşlerindeki bir vaizenin orada yaşadığı... Ben bu arada ailesi tamamen Diyanet İşlerinde olan birisiyim. Sayın vekillerimizin haklı birtakım endişeleri olabiliyor, bunu Mecliste de yaşıyoruz ama bunun biraz bilgi eksikliğinden olduğunu da düşünüyorum, onların da kendilerini anlatmaya ihtiyacı var yani orada nelerle karşılaştıkları, nasıl mücadele ettikleriyle alakalı onların da kendilerini anlatmaya ihtiyaçları var. Bu daha küçük gruplar oluşturma meselesine bu heyetin bir çözüm bulması gerekir. Aksi hâlde burada, bu kadar kalabalık bir ekiple bizim çalışmalarımız iyi niyet temennilerinden ibaret bir çalışma olur, o da ne sizin ne bizlerin emeklerinin tam karşılığı olmaz diye düşünüyorum. Daha fazla sahaya inebilme noktasında da birtakım çalışmalar yapmamız lazım.

Bakanlarla alakalı ya da işte, bu konularla alakalı muhataplarımızla, sunum yapacaklarla alakalı bir takvimlendirme herhâlde henüz oluşmadı. Aslında öncesinde biz bunları bilirsek yani bir süre öncesinden bilirsek o alanlarda yapılabilecek çalışmalarla ilgili -benim de bir kanun teklifim olacak

mesela- önerilerimizi de onları bulmuşken dile getirmiş oluruz. Ama meselenin asıl çözümü, evet, bakanın iradesidir ama aşağıda çalışan, alt kadrolarda çalışan yetkili arkadaşlarımızla istişare daha önemli bu meselelerde.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Teşekkür ediyorum Değerli Vekilim.

Her birinizin katkıları çok kıymetli; tüm milletvekillerimize, değerli uzman arkadaşlarımıza, Meclisimizin değerli çalışanlarına ayrıca teşekkür ediyorum.

Bu sahaya inme kısmında daha önce KEFEK başka dönemlerde il programları yapmış, bu dönem biz de yapmak istiyoruz. 21 il gezilmiş. Bir ile gittiğinizde sadece o ili değil etrafındaki, periferindeki illeri de davet ediyorsunuz. Dolayısıyla 81 ili gezmek Komisyon olarak mümkün değil ama bölgesel olarak gezip tüm illeri de aslında taramış olabiliriz diğer illeri de davet ederek. Onun formatını da arkadaşlarımız çalışıyorlar. Sizlerden de bu anlamda katkıları olacak vekillerimiz bize lütfen geri dönüş yapsınlar.

Bu arada bakanlarımız geldiğinde -sadece, tabii, yeni vekillerimiz formatı bilmediği için izah ediyorum- tek kendileri olmuyor; yanında genel müdürleri, özellikle bizimle alakalı tüm genel müdürleri, daire başkanları, bu anlamdaki yetkili bütün personeli de oluyor. Bakanlarımız gelmeden evvel bakanlarımızın bize teyit ettiği gün itibarıyla hemen size bilgi veririz, onların da takvimleri biraz karışık oluyor, dolayısıyla “Şu kadar gün önceden bilgi veririz.” diye bir taahhütte bulunmak istemiyorum. Biz öğrendiğimiz an sizlerle de paylaşırsınız hangi gün, hangi bakanımızı ya da hangi yetkiliyi ağırlayacak olacağımız kısmını.

Ben çok teşekkür ediyorum. Her birinizin katkıları gerçekten çok kıymetliydi.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.43

